Az Európa jövőjéről szóló konferencia.
Gondolataim az Európa Ház 2020. február 7-i rendezvényéhez kapcsolódva.

1. A Bizottság Sajtóközleménye ígéretes javaslattal állt elő. Első gondolatom az volt, hogy miként gondolják megvalósítani: *„..hogy minden európai aktívan részt vegyen az Európa jövőjéről szóló konferencián, és vezető szerepet játsszon az Európai Unió prioritásnak meghatározásában.”*
(Ursula von der Leyen)

Óvatosságra késztet azonban Dubrovka Šuica nyilatkozatának szóhasználata: *„…együtt gondolkozzunk a polgárokkal, hogy meghallgassuk és bevonjuk őket, megválaszoljuk a kérdéseiket és tájékoztassuk őket.”*

Ez az alulról fölfelé való építkezés jellemzője? Hányszor olvashattunk már ilyen szöveget az állampolgárok véleményének kikéréséről….

2. Véleményem szerint, az aluról történő építkezésnek az állampolgári vélemények, javaslatok összegyűjtésével kellene kezdődnie, és eredményét a konferencia asztalára tenni. A konferencia végén azután meg kell nézni, hogy a záróokmányban mi lelhető fel az állampolgári javaslatokból.

Az EP 2020. január 15-i állásfoglalásának 3. pontja tartalmaz is hasonló irányba mutató véleményt: „ 3. azon a véleményen van, hogy a konferencia folyamat megkezdése előtt egy meghallgatási szakaszt kell kezdeményezni, amely lehetővé teszi az Európai Unió polgárai számára, hogy kifejezzék elképzeléseiket, javaslatokat tegyenek és felvázolják saját elképzeléseket arról, hogy mit jelent számukra Európa; javasolja, hogy a polgárok észrevételeinek összegyűjtésére és feldolgozására használt módszerek valamennyi tagállamban és uniós szinten egységesek és következetesek legyenek.

Megítélésem szerint a civileknek (civil platformoknak) a fenti elképzelést támogatniuk kell, megvalósításában rámenősen részt kell venniük, következetesen törekedve arra, hogy az állampolgári vélemények minél szélesebb körűen és egyértelműen jelen legyenek a konferencia munkájában.
Civil szervezetek tevékeny részvétele a vélemények, javaslatok gyűjtésében jogos alapját adja annak, hogy képviselve legyenek a plenáris üléseken.

Véleményem szerint választott szervek (parlamenti tagok) azért sem tarthatnak igényt a civilek kizárólagos képviseletére az Európa jövője témában, mert a képviselőkre nem a teljes lakosság szavazott, jelentős hányad nem vett részt a választásokon. Aki szavazott, az is pártokra, tehát politikai irányzatokra szavazott, Európa jövőjét nem politikai irányzatok vetélkedőjével kellene eldönteni. Továbbá: a választásoktól távolmaradó állampolgároknak is joga van Európa kérdésében véleményt mondani, függetlenül választott szervek képviselőitől.

A civileknek kitartóan követelniük, hogy ne mások képviseljék őket, hanem önálló jogon képviselhessék magukat. Ez adna lehetőséget számukra, hogy megfigyeljék a civil javaslatok sorsát a konferencia folyamán.

*

Az Unió soha nem tudja átlépni saját árnyékát

Csaknem egy évtizedig részt vettem európai eszperantisták azon csoportjának tevékenységében, amely az eszperantót az Unió közös közvetítő nyelvéül ajánlotta. Az ajánlással a mindenkori Európai Bizottságot bombáztuk. A javaslat következetesen elutasítást kapott. Az elutasítás okát kutatva jöttem rá: az ok az uniós alapszerződés(ek)ben rejlik. Nevezetesen abban, hogy a nyelvet és a kultúrát kizárólagos tagállami hatáskörbe utalja. Jóllehet bizonyítható, hogy egy könnyen tanulható közös nyelv használata hasznos lenne az állampolgárok közötti kommunikáció elősegítésére. Az alapszerződésben közös nyelvről nincs szó, de az is kiderül, ilyen célra egyik tagállam nyelve sem választható (elvileg, gyakorlatilag csendben az angolt tették közvetítő nyelvvé). Az Európai Bizottság csak az intézményi nyelvhasználatot szabályozhatta.

(Európa illetékesei egy idő után elgondolkodhattak volna azon, hogy a nyelvtudás adatai öt-hat év vagy hosszabb idő alatt miért mutattak csekély változást. És hogyan fog alakulni a Brexittel?)

Számomra mindez megmutatta, hogy az Unió elég merev intézmény, új fejleményekhez nehezen tud igazodni. Ha az elkövetkező évtizedekben az események nem a szétesés irányába fognak mutatni, akkor számítani kell arra, hogy egyre több lesz a közös és tartós szabályozást igénylő feladat, melyek a politikai arculatukat időnként ellenkezőjére váltó tagállamokkal aligha lesz eredményesen megoldható.

Gados László